

SUV O‘TLARINING EKOLOGIYASI VA AHAMIYATI

Andijon davlat pedagogika instituti Biologiya yo`nalishi talabasi

Qayumova Ismigul Rasuljon qizi

Abstract. *The topic "Importance and Ecology of Algae" highlights the role of algae in nature and human life, their contribution to ecological processes, and their adaptability to various environments. Algae are key players in the global oxygen cycle, form the base of food chains, and support biodiversity conservation. Additionally, they stabilize aquatic ecosystems, participate in biogeochemical cycles, and adapt to anthropogenic factors. This topic emphasizes the significance of studying algae and their sustainable use in nature and the economy.*

Аннотация . *Тема «Значение и экология водорослей» раскрывает роль водорослей в природе и жизни человека, их вклад в экологические процессы и способность адаптироваться к различным условиям. Водоросли играют ключевую роль в глобальном кислородном цикле, являются основой пищевых цепей и способствуют сохранению биологического разнообразия. Кроме того, они стабилизируют экосистемы водоёмов, участвуют в биогеохимических процессах и адаптируются к антропогенным факторам. Данная тема подчёркивает важность изучения и рационального использования водорослей в природе и экономике.*

Ключевые слова: *Водоросли (Vodorosli), Кислородная атмосфера (Kislородnaya atmosfera), Цикл веществ (Tsikl veshchestv), Океаны (Okeany), Планктонные водоросли (Planktonnyye vodorosli), Бентические водоросли (Benticheskiye vodorosli), Горячие источники (Goryachiye istochniki), Пресноводные водоёмы (Presnovodnyye vodoyemy), Макрофиты (Makrofity), Фотосинтетические организмы (Fotosinteticheskiye organizmy)*

Key words: *Algae, Oxygen-rich atmosphere, Matter cycle, Oceans, Planktonic algae, Benthic algae, Hot springs, Freshwater reservoirs, Macrophytes, Photosynthetic organisms*

Tabiatdagi barcha o'simliklarning inson hayoti uchun ahamiyati bebahodir. o'simliklar inson uchun oziq-ovqat, yoqilg'i, kiyim-kechak, dori-darmon, eng asosiysi, kislorod yetkazib beradi. o'simliklar tabiiy resurslarning tiklanadigan turiga kirib, mutaxassislarning fikricha, hozirgi vaqtda yer yuzida hammasi bo'lib 500 ming tur o'simlik mavjud. Shulardan 8 % i suv o'simliklari, 50 % idan ortig'i gulli o'simliklar, 27 % i zamburug'lar, qolganlari mox va lishayniklardir. O'simliklar quyosh yorug'ligi va issiqligi, suv, mineral moddalar va karbonat angidrid yordamida xlorofill donachalari ishtirokida fotosintez reaksiyasi orqali o'zlarida organik moddalar tayyorlaydi. Hosil bo'lgan organik moddalar ularning mevalarida to'planib, odamlar va hayvonlar uchun oziqa bo'ladi. Hozirgi davrda qo'llaniladigan dorilarning 40 % i o'simliklardan olinib, ular kishilarning sog'lig'i uchun zararsizdir. Bundan tashqari, ba'zi o'simliklar, ayniqsa, ignabarglilar o'zlaridan shifobaxsh moddalar chiqarib, kishilarning salomatligini mustahkamlashda katta ahamiyatga egadir. Bunday o'simliklar ko'p bo'lgan o'rmonzorlarda sanatoriy va kurortlar tashkil etiladi. Tabiatdagi barcha tirik moddalar og'irligining 99 % ini o'simliklar (yer ustidagi, dengiz va okeanlardagi suv o'tlari ham kiradi) tashkil etadi. Bundan 1500 yil ilgari yer yuzasining 47 % ini o'rmonlar tashkil etgan bo'lsa, hozirgi kunda uning taxminan 27 % i qoldi. Ya'ni ko'p o'rmonlar qirqib yuborildi va tabiiy ofatlar tufayli yonib ketdi.

Okeanlar va dengizlar Yerning 2/3 qismini egallaydi. Ularda fotosintetik o'simliklar yashaydi, biz ularni suv o'tlari deb ataymiz. Yosunlar qirg'oqda joylashgan bo'lib, ular tubiga biriktirilgan - bular bentik suv o'tlari yoki suv ustunida yashaydi - plankton suvo'tlari. Chuchuk suv havzalarida ko'plab suv o'tlari ham yashaydi. Yerda, moxlar orasida, daraxtlarning qobig'ida yashaydigan tuproq suvo'tlari ham mavjud. Ular birgalikda Yerdagi barcha asosiy ishlab chiqarishning yarmidan ko'pini yaratadilar. Barcha suv hayvonlari ushbu asosiy ishlab chiqarishga bog'liq. Yosunlar Yerdagi eng qadimgi fotosintez qiluvchi organizmlardir. Ular kislorodli atmosferani yaratuvchilardir. Yosunlar moddalar aylanishida ishtiro etadi. Makrofitlar ekotizimlarning atrof-muhitni tashkil etuvchi komponenti bo'lib, ko'plab suv organizmlari, shu jumladan tijorat turlari uchun

yashash joyi, tuxum qo'yish, oziqlanish va boshpana bo'lib xizmat qiladi. Suvo'tlar tabiatda keng tarqalgan: ular daryo va dengizlarda, tuproqda, daraxt po'stloqlarida uchraydi. Suvo'tlar osonlik bilan atrof-muhitga moslashadi, shuning uchun ham yer yuzidagi hamma geografik viloyatlar va mintaqalarda tarqalgan. Ular boshqa o'simliklar o'smaydigan ko'l va dengizlarning chuqur joylarida, g'orlarda, qor, muz taglarida va issiq buloqlarda o'sadi. Suvo'tlarning asosiy hayot manbai suv hisoblanadi. Xatto, Ekologik shart-sharoitlar yig'indisi (yorug'lik, issiqlik, substrat va uning kimyoviy tarkibi) ta'sirida suvo'tlar har uyushmalar hosil qiladi. Bunda har qaysi uyushmaning o'ziga xos doimiy turlari bo'ladi. Suvo'tlarning ekologik va biologik ahamiyati Suvo'tlar tabiatda juda keng tarqalgan bo'lib, ular turli muhitlarda yashashga moslashgan: daryo, dengiz, tuproq, daraxt po'stloqlari, qor va muz taglarida, issiq buloqlarda ham o'sadi. Ularning keng tarqalishiga yuqori darajadagi moslashuvchanlik sabab bo'ladi. Suvo'tlarning hayoti asosan suv bilan bog'liq bo'lib, ular ekologik sharoitlarning yig'indisiga (yorug'lik, issiqlik, substrat va kimyoviy tarkib) moslashib, o'ziga xos uyushmalar hosil qiladi. Okeanlar va dengizlar Yerni qoplaydigan eng katta hududni tashkil qiladi va bu hududlarda suv o'tlari asosiy fotosintetik organizmlar hisoblanadi. Bentik suvo'tlar suv tubiga birlashtirilgan holda yashasa, plankton suvo'tlar suv ustunida suzib yuradi. Chuchuk suv havzalarida ham turli xil suvo'tlar yashaydi

XULOSA

Xulosa: Suvo'tlar nafaqat tabiat muvozanatini ta'minlashda, balki inson hayotini qo'llab-quvvatlashda ham muhim o'rin tutadi. Ularning ko'payish va kamayishi global iqlim o'zgarishlariga, dengiz ekotizimlariga va iqtisodiy jarayonlarga ta'sir ko'rsatadi. Shuning uchun suvo'tlarni o'rganish va ulardan oqilona foydalanish zarur. Suvo'tlarning ekologik va biologik ahamiyati Suvo'tlar tabiatda juda keng tarqalgan bo'lib, ular turli muhitlarda yashashga moslashgan: daryo, dengiz, tuproq, daraxt po'stloqlari, qor va muz taglarida, issiq buloqlarda ham o'sadi. Ularning keng tarqalishiga yuqori darajadagi moslashuvchanlik sabab bo'ladi. Suvo'tlarning hayoti asosan suv bilan bog'liq bo'lib, ular ekologik sharoitlarning yig'indisiga (yorug'lik, issiqlik, substrat va kimyoviy tarkib) moslashib, o'ziga xos uyushmalar

hosil qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tuban o'simliklar Л.Л.Великанов 1995 [390 b: 206]
2. Botanika_Anatomiya_Morfolofiya, Sistematika С.М.Мустафаев
Toshkent "O'zbekiston" 2002 [458 b: 70]
3. Ekologiya Turob Tillayev „O'Q ITUVCHI11 NASHRIYOT-MATBAA IJODIY
UYI
T O S H K E N T - 2 0 1 4”.